

Keten vol kansen

Symposium studievereniging De Veetelers

Algemeen

[Carolien Makkink]

De Nederlandse veehouderij heeft toekomstperspectief. Om de groeiende wereldbevolking te blijven voeden, moet volgens Henri Kool de Nederlandse veehouderij een omslag maken van kostengestuurd naar productgestuurd. "Innovatie, kennis en handelsgeest zijn onze succesfactoren."

De Nederlandse veehouderij heeft bestaansrecht, maar nieuwe concepten en ketenvisies zijn nodig om het maatschappelijk draagvlak te behouden. 'Een keten vol kansen' was het thema van het symposium dat studievereniging De Veetelers organiseerde ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan. De studenten Dierwetenschappen zijn de managers, onderzoekers en beleidsmedewerkers van morgen. Zij zien duidelijk toekomstperspectief voor de Nederlandse veehouderij en zijn klaar om de uitdagingen op te pakken waarvoor de sector staat.

"De Nederlandse agrosector doet het goed, maar de uitdagingen zijn groot", aldus Henri Kool.

Innovatie

Dagvoorzitter Leo den Hartog is blij met de positieve toonzetting van het thema. De veehouderij is groot geworden door continue aanpassingen en vernieuwingen, zowel op het primaire bedrijf als bij de toeleverende en verwerkende industrie. "Innovatie is van levensbelang voor Nederland, waar de agrofood-industrie een belangrijke bijdrage levert aan het bruto nationaal product. Om onze koploperspositie te behouden, moeten we energie blijven stoppen in productinnovatie en ketenontwikkeling", zegt Den Hartog. "Innovatie en duurzaamheid zijn de sleutelwoorden voor het komende decennium."

Overheid

"De Nederlandse agroketen is een stabiele motor van de economie, verantwoordelijk voor 10 procent van het bnp, met een toegevoegde waarde van 50 miljard euro en een exportwaarde van 66 miljard euro", vertelt Henri Kool, directeur Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn bij het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I). De productiviteit van de Nederlandse veehouderij is vijf keer zo groot als het EU-gemiddelde. "We doen het dus goed, maar de uitdagingen zijn groot", benadrukt Kool. Om de voedselvoorziening van de negen miljard wereldburgers in 2050 op een duurzame wijze te waarborgen, moet de productie-efficiëntie verder omhoog: meer out-

"Het Beter Leven-kenmerk moet het basisniveau worden", meent Frank Dales.

put met minder input. Dierwelzijn, diergezondheid, antibioticagebruik, milieuaspecten en de inpassing van het veehouderijbedrijf in het landschap vragen steeds meer aandacht, evenals de prijs/kwaliteitverhouding van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong.

Omslag

Volgens Kool moet de Nederlandse veehouderij een omslag maken van 'cost leadership' naar 'product leadership'. "De topsector Agro&food moet een internationaal leidende, duurzame sector zijn waar de samenleving trots op is. Innovatie, kennis en handelsgeest zijn onze succesfactoren."

Duurzame, innovatieve voedselsystemen met een hogere toegevoegde waarde – gezondheid, duurzaamheid, smaak en gemak – bieden kansen voor groei in economische waarde en maatschappelijk belang.

Twee sporen

Uit de maatschappelijke dialoog megastallen en het rapport van de Commissie Van Doorn is gebleken dat voldoen aan

>>>

>> Keten vol kansen

alle regels niet meer genoeg is om een 'licence to produce' te krijgen van de samenleving. Staatssecretaris Henk Bleker (EL&I) wil de transitie naar een toekomstbestendige, duurzame, zorgvuldige en maatschappelijk gewaardeerde veehouderij langs twee sporen vormgeven: keten-gepasteerde verduurzaming zonder extra wettelijke eisen, gecombineerd met een zorgvuldige inpassing in de lokale woonomgeving. Alle ketenpartijen dragen hiervoor verantwoordelijkheid. De overheid ondersteunt met normstelling en handhaving, onderzoek en innovatie en het wegnemen van belemmeringen in regelgeving en mededinging. Het kabinet is van mening dat ongebreidelde groei niet gewenst is en werkt daarom aan een wettelijke voorziening om grenzen te stellen aan de bedrijfsomvang in de veehouderij.

Primaire sector

Wyno Zwanenburg, voorzitter van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders, geeft een overzicht van de ontwikkeling in kosten en opbrengsten in de Nederlandse veehouderij (zie tabel 1). Hieruit blijkt dat de reële opbrengsten van melk, vlees en eieren sinds 1960 fors zijn gedaald, terwijl de kosten van arbeid en grond enorm zijn gestegen. De productie-efficiëntie is de afgelopen decennia sterk toegenomen: per zeug wordt nu 25 procent meer vlees geproduceerd dan in 2002. De 'return on

Een duurzame keten zonder duurzaam verdienmodel is niet mogelijk.

investment' is niet eerlijk verdeeld in de keten: in de varkensvleesketen behaalt de retail een ROI van 22 procent, de slachterij 17 procent, de voerindustrie 15 procent, maar de varkenshouder blijft steken op -3 procent, laat Zwanenburg zien. "Een duurzame keten zonder duurzaam verdienmodel is niet mogelijk", stelt hij. Duurzaamheid op het gebied van milieu, dierwelzijn, volksgezondheid en maatschappelijke acceptatie kan alleen onder de voorwaarde van economische duurzaamheid. Dit moet door alle ketenpartners gezamenlijk worden ingevuld.

Retail

Marc Jansen van het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel legt uit dat de retail de consument als uitgangspunt neemt. "De consument verwacht smaak, gezondheid, gemak en duurzaamheid, in die volgorde", stelt hij. Om te kunnen voldoen aan deze consumentenwensen

heeft de retail behoefte aan een stabiele keten in termen van volume, kwaliteit en prijs.

Jansen roept de veehouderijsector op tot actie. "Boeren zeggen dat de supermarkten te machtig zijn, maar kunnen daarop inspelen door hun eigen marktmacht beter te organiseren, bijvoorbeeld via samenwerking in coöperaties of producentenorganisaties." Alle schakels in de keten hebben volgens Jansen belang bij meer concurrentie, meer innovatie en beter inspelen op de wensen van de consument. Via een multi-stakeholder-dialoog kunnen de ketenpartners deze belangen vormgeven.

Dier

De Dierenbescherming werkt samen met boeren aan een beter welzijn voor productiedieren. Frank Dales, directeur van de Dierenbescherming, verwijst naar het Beter Leven-kenmerk. "Haalbaar voor de veehouder en een belangrijke stap vooruit in dierwelzijn." De Rondeelstal voor pluimvee is een voorbeeld van integraal en diergericht ontwerpen, die tot stand is gekomen dankzij de samenwerking tussen de Dierenbescherming en de sector.

"In de toekomst moet het Beter Leven-kenmerk het basisniveau worden en veel supermarkten onderschrijven deze doelstelling al", weet Dales. Dales pleit voor produceren in vaste ketens en gecombineerde borging van wetgeving en ketens. "De samenwerking tussen bedrijfsleven en de Dierenbescherming is succesvol gebleken en wordt voortgezet", verzekert Dales. ■

Tabel 1. Kosten en opbrengsten in de Nederlandse veehouderij.

	1960	1980	2000	2009 4e kw.	Ontwikkeling t.o.v. 1960 nominaal (%)	reëel (%)
Opbrengsten:						
Melk (€/100 kg)	10	26	34	34	340	54
Varkensvlees (€/100 kg)	97	160	129	124	128	20
Eieren (€/100 kg)	88	103	78	141	160	25
Kosten:						
Kunstmest (€/100 kg)	10	19	15	20	200	32
Krachtvoer (€/100 kg)	14	26	17	20	143	23
Arbeid (€/uur)	0,73	5,29	9,83	12,37	1695	269
Land (€/ha)	1300	16700	35800	39000	2659	422

